

KAPITEL 1

1940

Mannen låg orörlig på stranden. Skjortan var trasig och hans byxor grå. De såg ut som uniformsbyxor. Det hade varit storm. Några avbrutna brädor och skräp från havet hade spolats upp på stranden. På avstånd kunde Inga se den orörliga kroppen. Var han död eller sov han bara? undrade hon. Inga brukade gå ner till stranden och promenera längs vattnet. Fartyg ute till havs gick fram och åter. Det var krig och hon var fast ute på Gotland, men hon ville resa hem. Kallskänkan, som hon var elev hos, var argsint och elak. Det var svårt att vara henne till lags, ingenting dög.

Blicken gled åter över till mannen på stranden. Han rörde sig sakta och satte sig upp. Hade han sovit ruset av sig efter en glad natt, eller hade han spolats upp på stranden efter nattens storm? Han rörde sig i alla fall. Det blåste kallt och Inga drog kappan

närmare kroppen. Om en timme skulle hon börja arbeta. När hon försvunnit från stranden reste sig mannen, kläderna var fortfarande fuktiga. Någon hade glömt en jacka på stranden. Den var skrynklig men ren. Han satte den på sig. I en ficka hittade han en ask tändstickor.

Någonstans behövde han värma sig. Han letade på stranden efter torr drivved. I en bergsskrevla tände han en lite brasa av torra brädbitar, löv och torrt gräs. Det värmdes i alla fall för stunden. Men var befann han sig? Det borde vara på Sveriges östkust, om han inte tog miste. Hade han otur kunde det vara på Estlands kust. Fartyget han rest med hade fattat eld och sjunkit i stormen. Han var krigstrött och hade fått nog av kriget. Han hade varit soldat i nästan ett år. Krevaderna och bomberna hade han fått nog av, men hur skulle han slippa undan? Om polisen upptäckte att han var tysk, skulle de skicka honom tillbaka till Tredje riket. Men om de inte visste? Om han inte talade? Kläderna torkade långsamt.

Mannen gick längs stranden och försökte orientera sig. Om han befann sig på en ö, skulle det krävas en båt för att ta sig in till fastlandet. Han tittade på hur solen stod på himlen. Den gick upp i öster och ner i väst. Han borde vara i Sverige. Det gjorde honom glad. Han hörde ett par kvinnor skratta och prata. Språket de talade verkade obekant, men det var nog inte estniska. Han behövde komma till fastlandet. Han gick utmed stranden. Här och där fanns båtar, inga passagerarbåtar, utan mindre fiskebåtar. Längst inne i en vik såg han en båt ligga förtöjd, en mindre segelbåt. Han väntade till natten. Ingen verkade vara hemma i huset. I skydd av mörkret, smög han sig ombord på båten. Han släppte förtöjningarna, sköt ut båten från bryggan. Strömmarna förde den ut från kusten och han hissade segel. Trots att han saknade sjökort skulle han kanske komma till fastlandet. Segla hade han lärt sig redan som barn. Det gällde att hålla undan för grunden. Vinden var frisk och efter någon timma hade han rundat Gotlands nord-

ligaste udde. Vinden vände och blåste från öster. Det skulle gynna honom. Om inte svenska kustbevakningen hittade honom först, skulle han kanske nå land vid gryningen. Han tittade på kompassen och styrde rakt väster ut. Vinden ven och seglen fladdrade. Än så länge var det mörkt. Han letade efter sjökort och till sist hittade han en bunt, men vad hjälpte det? Han hade inte en aning om var han befann sig.

Han hade tur och kom till fastlandet utan att bli upptäckt. Det enda som störde honom var hungern. Han var kolossalt hungrig. Det var länge sedan han åt, kanske två dygn. Något måste han äta, men vad? Han hoppade i land och förtöjde båten. Kusten här såg inte ut som den han var van vid och vilka växter han kunde äta kände han inte till. Han plockade lingonris och tuggade. Smaken tyckte han inte om men åt ändå. Han var så upptagen att han inte märkte en kvinna som kom gående med sin hund. Plötsligt sprang hunden emot honom där han låg på knä och åt.

”Pontus kom hit”, ropade kvinnan och hunden stannade till.

Mannen tittade upp. Vad skulle han säga?

”Kommer ni från havet?” frågade kvinnan som nu kommit närmare.

Han förstod inte.

”Do you come from the sea? försökte hon. Venez vous de la mere?”

”Oui”, svarade han.

”Vous avez fain? Är ni hungrig?”

”Oui, jag har inte ätit på länge.”

Kvinnan var i 40-årsåldern. Hon var språklärare på läroverket i Västervik.

”Följ med mig. Jag ska hjälpa er.” Han följde tvekande efter henne. Hon bodde i ett mindre hus nere vid stranden.

”Jag heter Sigrid”, sa hon, ”et vous?”

Han tänkte efter, sa han Peter Kaufman, skulle hon förstå att han var tysk.

”Pierre”, sa han, ”Pierre Lauriston.” Han uppgav sin mammas efternamn. ”Skeppet förläste i stormen och jag lyckades klamra mig fast vid en flytande fartygsdel.”

Sigrid tittade forskande på honom.

”Jag vill inte tillbaka till Frankrike”, sa ha tyst. ”Jag vill stanna här.”

De steg in i huset.

”Slå er ner så länge. Jag lagar till lite mat”, sa Sigrid och försvann ut i köket.

Pierre kände tröttheten komma över honom. Han somnade i soffan, men sov oroligt.

”Kaufman, Peter Kaufman. Ich schwöre es.... , det svär jag på”, mumlade han.

Sigrid som precis kom in i rummet stannade upp förundrat. Var han inte den han utgav sig för att vara eller var han någon annan? Hon väckte honom och de åt under tystnad. Där i vardagsrummet fanns ett piano. Sigrid dukade ut disken. Pierre satte sig vid pianot. Det var över ett år sedan han spelade. Fingrarna var stela. Han satte ihop handflatorna och pressade fingrarna mot varandra. Det knäppte i lederna. Sedan började han spela, först försiktigt, sedan säkrare.

”J’ai deux amours, mon pay et Paris”, sjöng Sigrid ifrån köket.

”Ni är verkligen en skicklig pianist, är ni musiker?”

”Ja”, svarade Pierre och tittade bort. En utmärkt idé, tyckte han. Han älskade att spela.

”Ni kan ju arbeta som restaurangmusiker, vet ja!”

”Jag har inga papper, madam.”

”Det går att skaffa”, sa hon övertygande. ”Min bror är en skicklig förfalskare. Det gäller bara att få tag på ett franskt pass. Kalla mig inte madam. Jag heter ju Sigrid.”

Inga satte på sig sin vita rock och hårsnibben. Det skulle bli beställning till kvällen. Asta, kallskänkan, var sur när Inga kom in i köket.

”Så du kommer äntligen. Smörpyramider var det. Det är 60 kuvert, 12 kulor i varje upplägg, beräkna mist tre kulor till varje.” Inga svarade inte. Hon tog fram träredskapen och började rulla smörbullar.

”Smöret är för kallt”, röt Asta. ”Du måste vänta lite.”

Inga rullade smörbullar tills handlederna värkte och fick godkänt av Asta som grymtade något som Inga inte kunde urskilja. Gurka i långa rader, rädisor och persilja.

”Skär formbrödet också, skär bort kanterna bara det vita i brödet ska vara kvar. Ställ i ordning brödkorgar, en på fyra och fyra går i 60?”

”15 gånger”, svarade Inga.

”Just det!”

”Hur är det med vår lilla kallsänkselev?” En av kockarna klappade Inga i ryggslutet.

”Håll fingrarna i styr karlslok”, röt Asta.

Kockens leende sjönk och han försvann in i köket igen.

”Gå till spritkassan och hämta ut en klar åt mig”, viskade hon till Inga. Spring innan källarmästaren kommer. Inga skyndade till spritkassan.

”Asta får hålla sig med egen sprit”, fräste spritkassörskan. ”Jag måste redovisa allt.”

”Den där satmaran är ju så erbarmligt snål”, konstaterade Asta irriterat.

Kvällen kom och passerade. Vid 11-tiden var de klara. Köket var städlat och gästerna hade hunnit till desserten. Nu var det bara spritkassan och servicen som behövde jobba. Inga torkade av händerna på förklädet. De var alldeles kalla. Hon gjorde skäl för namnet: Lill-kallan på Slitebadens hotell.

”Kom nu flickor vi har en fotograf här. Se så, rada upp er vid sidan om mig. En snygg dam på varje sida och så Kajsa och Berit”, sa Olle, en av kockarna.

Flickorna som arbetade i kallsänken och köket skrattade och